

De Vrinarum ac pulsum iudiciis

<https://hdl.handle.net/1874/456811>

92
3
DE VRINARVM
AC PVLSVVM IVDICIIS, THEO-

PHRASTI PARACELSI HEREMITAE VTRIVS-
que Medicinæ Doctoris celeberrimi Libellus, suis Discipulis
Bafilæ, cùm ibidem publico stipendio maxima om-
nium admiratione Medicinam doceret, Anno
1527. indiebus Canicularibus
priuatim prælectus.

Eiusdem Physionomia, quantum Medico
opus est.

Omnia typis ac annotationibus vndiq; illustra-
ta, & in gratiam Paracelsicæ Medicinæ studio-
rum nunc primum publicata.

Cum gratia & privilegio.

COLONIAE,
Apud Heredes Arnoldi Birckmanni.

Anno D. M. LXVIII.

ALTERIVS NON SIT, QVI SVS ESSE POTEST.

LAUS DEO, PAX VIVIS, REQVIES AETRNA SEPVLTVS.

OMNE DONVM PERFECTVM A DEO, IMPERE A DIABO.

AUREOLVS PHILIPPVS THEOPHRASTVS

THEOPHRASTI BOMBASTII³

AB HOHENHEIM EREMITAE, VTRIVS-
que Medicinæ Doctoris, de Vrinarum
ac Pulsuum iudicijs, libellus.

PRAEFATIO.

Vnam sæpè discipulorum quidam hortentur, ac precibus planè contendunt, vt libellū de Lotio inspiciendo conscribā: quod quidem auditores candidissimi tum vobis gratificās tum posteris consulens, plane mea sponte ac libens id oneris suscipiam. Idq̃ otij quod per æstiuas iam ferias non litteris, sed genio alijs indulgendum concessum est, huic ego labori, ne vllum sine linea (vt aiunt) diem transigamus, impendam. Gratificari autem vobis volebam, partim vt hoc quoq̃ obsequio studiosissimos mei demererer, partim etiam, vt in multis alijs, dexteritati ingeniorū consulere. Quis enim nescit quā frigide medicorum vulgus hactenus vrinarum iudiciū tractauerit, qui, præter quā quod innumeris somnijs suis de humoribus alijsq̃ id genus technicis chartas implent, optima quoque adolescentum ingenia miserè iisdem obruunt, adeo vt vel tota viri ætas huic saltem parti non sufficiat. Quare auditores studiosiss. visum est de lotij ratione quædam certo quodā ordine, & vt succinctius, et verius distribuere: id quod facile vetera nostris confectiores indicabunt. Hoc tamen beneficij loco ducam, vt cultioris lingue studiosi, si quam alicubi vocem cæteris eruditio-

4 DE VRINARVM IVDICIIS

ribus minus receptam vsurpemus, id factum persnasum ha-
beant, quo & colorū rationem, quæ hoc in loco desudatur,
& rei proprietatem expressius delineari queam. Insupersi
quid obscurius æque occurrit, id nostra quantulacunque
industria inexplicatum haud sinam. Sed ad rem ipsam.

CAPVT I.

Vrinæ definitio ac diuisio.

Rinam in tres, exteriorem scilicet,
cruoris, & permistā, partes distractā,
nihil aliud esse, quā salem ab in-
gesto nutrimento segregatū, & quod-
dam trium primorum excremento-
rum à natura neglectum, definiā. Quæ siquidē pe-
culiaribus his separandi, cōcoquendi, siue digeren-
di expellendiq; facultatibus in quolibet triū prin-
cipalium membrorū vtitur. Singularū igitur fas-
cultatū cuiuslibet membri vrina tum prosperā, tū
aduersam hominis valetudinē indicat. Porro hæc
ex ipsdem iam separatæ vrinæ, iam digestæ cogno-
mentum accipit, expultricemq; vim rectè habere
tum color eius, tum æqualis ille modus symme-
triæ declarant. Quo fit etiam, quod in tribus pro-
ximis capitibus de vrina rectæ valetudinis iudicatri-
ce, dicere statui, quò facilius aduersæ notas in se-
quentibus deprehendamus.

CA-

LIBER PRIMVS. V

CAPVT II.

*De vrina, quæ facultatum Stomachi
habitum declarat.*

Separandi facultas ventriculi, quæ & primū ob-
tinet inter reliquas locum, coloribus vrinæ di-
noscitur. Nam separato iam sulphure crudo, co-
lor seu tinctura Topazio similis, aut potius Colo-
phonix spissitudinem referens, in stomacho rema-
net, quæ si refert vrina, hac quoq; parte separatio-
nem iustam esse non dubitamus. Quod si vel salis,
vel Mercurij colores in ea vicerint, corruptam &
minus sanā iudica. Sani enim hominis vrina solo
Sulphure tingitur: at aliorum alia ratio est. Siqui-
dem absolutam salis separationē, huius particulæ,
tum hypostasi exactè cōcinnata, tum colore inter
fuscum medio ac cēlestem cognosces. De Mercu-
rio non aliter censendum, quippe qui ex suo inge-
nio grauis, fundum petēs, supremæ tamē parti vri-
næ & substātia & colore similis existit, eiusq; pro in-
de separationem quoque rectam commonstrat.

Concoctionis autem hæc sunt. Vrina in substā-
tia & calore perspicua Sulphuris, hypostasis autem
caelestis coloris & pellucidi, salis exactam digestio-
nem reddit. Pari modo vbi ea quæ fundo continē-
tur a hypostasis summaq; vrinæ pars iusto dissidēt
interuallo, tum Mercuriū abundē coctum dicito.

DE VRINARVM IVDICIIS

Expultrix inde facultas non negligenda, quam planè nulla prorsus parte excessisse, vrinæ quantitas vnà cum hypostasi demonstrant: illa quidem vt modum seruet, hæc verò vt tertiam vrinæ ex iuuenibus partem, ex decrepitis autem quartam obtineat. Quarum si vnā comperies diminutam, minus rectè habentis indicium est. Ex his tandem aduersa, quæ stomacho accidere possunt, iudicabis.

Caput III.

De sana vrina Hepatis ratione.

Iecinoris bonū habitum his notis deprehendes, vt ea, quæ in vrina continentur, diaphana, clara & perspicua reluceant. Atq; ea in primis laudatur vrina, quæ radios in medium transfusos reflectit, Sulphurq; optimè separatum à iecinore com-
monstrat. Simili ratione hypostasis ab alijs distincta, lucemq; in altum transfundens, salē in hepate separatum testatur. Quod autem in fundo remanet, si in tantum lucidum fuerit, vt radij eius per vtrumq; fundum appareāt, Mercurium adamus-
sim separatum denotat.

Concoctio, seu decoctio his notatur signis. Quiddam vrina densius sit coloris, vt vel agitata lucidiorem perpetuo seruet habitum, quæ Sulphuris cocti indicium præbet. Idē quoq; hypostasis commotione non dissoluta de sale portendit, Porro quod

LIBER PRIMVS.

7

quod fundo residet fixum, nec in minimas quasq;
distractum partes, Mercurium scilicet optimè dige-
stū significat. Adhęc quę in vrina continētur simul
quidem numero tria, ordine & situ egregiè compa-
rāta, facultatibus nihil deesse ostendunt.

CAPVT IIII.

De vrina Renum habitum declarante.

Colore, hypostasi, ac his quę fundo cōtinentur
rectè se habentibus, nec quauis turbatis agita-
tione, nullā omnino defecisse facultatū in renib;
affirmabimus: etsi hoc loco, iusto tamē retento si-
tu ac ordine, eorum quātitati nō nihil detrahitur.
Hæc tamen epilogi vice à nobis subiicienda, sanæ
omnino vrinæ indicia esse hypostasim & porosam
& symmetriam non excedentem, cui & color, qui ad
larusvtrumq; pertensus, summaq; eius parte defi-
xus sit. Tandem quidquid reliquorum inciderit,
inauspiciatum censeto. Hæc de vrina sana dicta in
præsentiarum sufficiant

*Sequuntur Annotationes, & priorum capitulum
declarationes.*

Vo tēpore, quōue pacto vrina sit colligē-
da, & mittenda Medico. Notandū quod
ea vrina quæ à cibo statim colligitur iudi-
cio nō sit cōueniēs. Nā cū nutrimenta primū in sto-
machū veniūt aquo sitatē quandā superfluā eijciūt
ad ve-

8 DE VRINARVM IVDICIIS

ad vesicā, ex qua nihil iudicari potest. Nec secundario eiecta valet admodū, quę post duas vel tres horas eijcitur, nā tum Epar suam eijcit aquositate ita quoq; in renibus. Sed quarta quę sequitur, quātulacunq; sit, colligēda est: estq; vrina vera, ex qua Medicus quidquam iudicare potest. Quod si quis per noctem nō mingat, opus est eam accipere quę mane mittitur, eaq; sit spumosa, nec admodum colorata (cui condonandum erit) nam venit ex vrina vera & aquositate. Notandum quoq; eam vrinam quę interdū exit, coloratiorem esse ea quę noctū. Item famelici citius poterunt vrinam dare quā cæteri, id est ij, qui statim fame afficiuntur. Hęc de vrina exteriori. Cruoris vrinā si percolligere volueris, opus est vt nihil comedas nec bibas, aut saltem siccum panem, aut siccam carnem, vt est asinata, & tunc colligitur ea vrina, quę post mediā noctem venit, tamen ante septimam. Quod si contineret vt patiēs laboraret aliquo morbo acuto, qui nihil quidem comedit, sed interim largiter bibit, is admonendus est, vt vnica saltē nocte nihil bibat, quo vrina certa cruoris colligi possit, alias enī falsificaretur vrinæ iudicium. Nam etsi & à cibo, & à potu abstineas, tamē natura per se ipsam quotidie dat suum cruorem. Ea enim quę sunt in naturalia, hunc cruorem quotidie mittunt. Hęc de colligenda duplici vrina dicta sufficiant. Nam non

LIBER PRIMVS.

9

non admodum refert, quo tempore permistā colligas vrinam, quamquam & eo modo colligi consuetum est, quo exteriorem.

In caput I. & II. Annotata.

VRinā ante omnia triplicem esse, vt præsciat, oportet: Exteriorem scilicet, Cruoris, & Permistam. Primum igitur de vrina exteriori.

Exterior vrina provenit ex ijs, quæ aut comedimus, aut bibimus, id est ex nutrimentis. nec quidquam aliud indicat, quàm quòd ad stomachū, hepar, aut renes attinet. Dicitur quoque vrina tartari, eò quòd venit ex tartaro coagulato, putrefacto, aut ex opilatione. Estque duplex, sana, & non sana.

Sana, cum tinctura Sulphuris adest, nec tamen semper aurea est, nam quandoque flava, interdum pallidior quodam modo videtur.

Vrina tartari dinoscitur ex circulo. Nam si is est micus plumbei coloris, signum est certissimum tartar earum vrinarum. Indicat autem hæc vrina separationē scilicet eam, quæ fit in tribus principalibus membris puri ab impuro, digestionem & expulsionē, qualiter factæ sunt tres primæ, id est Salia Mercurius, & Sulphur in qualibet vrina dinoscipossunt. Hypostasis enim Salis qualitatē, tinctura Sulphuris, fundus Mercurij denotat.

Notandum tamen, vrinam tartari nullam minera-

io THE. BOMB. DE VRIN. IVD.
neralium ægritudinem indicare, sed solum tartari, quæ ad stomachum, hepar & renes spectat.

Hypostasis, id est salis tinctura si fuerit cælestini coloris, **blasarb**, signū est salis boni. Notādū tamē ut videatur parietē versus ab umbra aliquantulū.

Mercurius, id est liquor nutrimenti, si bene separatus fuerit, tum erit vrina flaua, prout cuiuslibet generis & regionis natura expostulat, non semper aurea.

Vrina cruoris est, cum circulus colorationis quodam modo est, tenditq; ad rubedinem.

Ex hac vrina possunt grauissimi morbi diiudicari, præcipuē ij, qui veniunt ab ipsa natura, ut est caducus.

Notandum quod, nisi in vrina cruoris, nihil certi potest pronuciari ex circulo de dolore capitis. Nā nihil aliud indicat, quā vrinæ qualitātē, id est an exterior. Cruoris etiam ea, quæ ad hepar aut renes pertinent, iudicari possunt, verū nihil de stomacho eiusq; ægritudinibus: nihil enim de pleurisi, hydropisi certi definiri potest ex vrina cruoris.

De vrinæ quantitate.

VRinæ quantitas notanda quantum ad virtutē expulsiuam, estq; secundum quantitatem potus & escæ, animaduertenda. Si vrina est multa & pallet (deficiunt quædā) quod archicitas, id est propria

LIBER PRIMVS.

II

pria natura stomachi deficit, & nimium sumptum fuerit de nutrimento.

Si hypostasis alba est, vrina est falsa, & omnia iudicia ex ea itidem, si nihil dinosci potest in illa.

Similiter ex vrina crapulosa non est multum iudicandum, cum non habeat perfectam digestionem, separationem & expulsionem. Est enim sicut vrina Archelai equiaca, eo quod secundum quod edebat & bibebat etiam mingebat. Et hæc vrina dicitur permista, quæ ex duobus circulis dinoscitur, sitq; cum salia expellunt sua excrementa, esum potumque, & componitur ex exteriori & cruoris. Hæc de permista.

Notandum de fundo vrinæ exterioris, quod semper debet esse spissior aliquatulum quam superior pars, tamen perspicuus & diaphanus.

In caput III. & IIII.

Si digestio iecinoris bene perfecta est, non tangit inferiorem fundum fundus superior.

Si hypostasis in superiore parte lata est, deficit in virtute expulsiua. Nam hypostasis debet sursum in acutum vergere, acumine superiora tangere.

Vrina fit aurei coloris, bene separatione facta in renibus: quod si fundi non bene dinosci possunt, signum malæ separationis.

THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

Fundivero bona clarificatio, & cum duplex sit reflexus ad manum, vnus pallidior alio, tamē vtrique flauī, bonæ est separationis. Item cum vrina nō est spumosa, oder gestig.

Notandum quoque, quod vrina in renibus primum rectè coloratur, & quātò, coloratior exilit, ad aureumque colorem propius accedit, tantò melioris separationis factæ signum est. Obseruandum hoc quoque, spumam in exteriorē vrina significare absolutè podagram, nec quidquam aliud.

De vrina etatum & sexuum.

Rinæ iuencularum semper sunt habiliores, quàm in iuuenibus.

Hypostasis fit longior, minutior quodam modo, & in totum subtilior: Iuuenum semper crassior.

Illarum dat in fundo adhuc paruum hypostasim, quamuis non bene animaduertentibus videatur continua cum superiore, & hanc hypostasim matrix propriā, verū dat minutissimā, attamen discretam, quod tum in virorum vrina non est, & est signum mulieris sanæ & fœcundæ. Menstruo autem deficiente hæc hypostasis abit, & est signum olim fœcundæ, quamuis postea semper sentiat grauedinem & lassitudinem, tenditq; hypostasis earū ad

ad albedinem, estq; circa vitrum circū circa plum-
bea, vt circulus, quamuis ea nihilominus mulieris
sint sanæ, sicut in viris. Nam ibi vrina eadem de-
bet permanere, nisi in omnino senibus, vbi colo-
res quoque alterantur.

Si pallidior sit tinctura Sulphuris, hypostasis
quoque indies fit minor, quod quidem debilitati
eorum ascribendum est, non senio.

Si vrinam diuiseris in quattuor partes, tres tan-
tum partes sunt iuuenum, quarta est senum &c.

Verum, vt semel concludamus, vrinæ perfe-
ctæ sanæ signum certissimum cum egregiè turba-
tur & mouetur à medico, & spuma ex motione
causata statim abit, hypostasi decenter in medio
stante, & fundo bene se habente.

In mulierum quoque vrinis cum mouentur,
ita sunt parvæ bullæ intra istas duas paruas hypo-
stases. Et hoc certissimum signum vri-
næ muliebris. Hæc de vrina

sana dicta sint.

(.♦.)

Finis tractatus primi.

THEOP. BOMBAST. DE VRINA-
RVM IVDICIIS TRACTATVS SECVNDVS,
qui est de vrina non sana, Tartari ac
Rubini exteriore.

Tractatus II.

*De vrina non sanæ diuisione, eiusdemque subdiuisioni-
bus scilicet tartari, rubini, alcalitæ, scatæ,
tr emulæ, feculæ, formulæque.*

CAPVT I.

NON temerè Hyppocrates medico pru-
dentiam futurorumque cognitionem
necessariam arbitrabatur. Quandoqui-
dem solius sit medici, prudentis quidem atque ex-
ercitati, hominis naturam ac partes, earundemque
tum prosperam, tum aduersam nouisse valetudi-
nem. Cùm autem illarum quædam in profundis
corpuseuli latibulis sitæ, non nisi excrementis di-
nosci queant, ea hic stylo ac ordine prosequi ani-
mus est. Primum autem vrinarum, quæ aduersæ va-
letudinis principalium membrorum, id est stoma-
chi, iecinoris, & renum notas, habent. Aliæ enim
sunt tartari, aliæ nutrimenti.

Quæ tartari est, prorsus trifariâ diuiditur. Nam
aliam congelatis, ac id genus, quæ & solum mem-
bris

LIBER PRIMVS.

15

bris concoctioni destinatis continentur, ascriben-
dum puto, Alcolitaque hæc appellatur, quòd tar-
tari iudicia exactè ab ea dependent.

Alia insuper putrefactionem tartari, quæ & il-
la affecta sunt membra, commonstrat, & Scatea di-
citur. Hæc enim & vniuersæ putrefactionis & alco-
lita iudicium adfert.

Tertia tremula est, & hæc tum opilationes, tum
morbos ex eadem natos in dictis partibus, sagaci-
ter equidem medico prædicit.

Quæ autem rubino, id est nutrimento, quod ab
ipsa, quæ regerimus, separatur, itidem est duplex.

Vna quæ dicitur fecula, à fecibus, & est cum vri-
na corrumpitur seu frangitur, signum nutrimen-
ti, cum in hepate iacet, vt debet, nec tamen attrahi
tur à membris, caret enim virtute attractiua.

Altera dicitur formula, à forma per sîna, & est
cum vrina exit suo colore proprio vt ochro colo-
re, id est **leibfarb**, aut rubea, signum exitus rubini
vna cum vrina. *

Typus prædictorum.

Vrina non sa-
na iudicia ha-
bet duplicia;
aut enim

Tartari, triplex
Rubini, duplex

Alcolita
Scatea
Tremula
Formula
Fecula

que
que

Cögelationem
Putrefactionem
Opilationem
Virtutis attra-
ctiue defectu
Rubini exitu

signi-
ficat. fert, leib-
farb rott-
farb.
signi-
ficat.

In

* Alcolita
igitur urina
quædam mi-
nutissime dis-
soluta conti-
net alia in
fundo uiscera
quæ tartar-
um in uesica
esse demon-
strât. Scatea
à σκατος
stercore di-
cta. sic Fecu-
la à fecibus
corruptæ u-
rinæ appella-
tur. Formu-
la, rubini &
urine com-
missionem re-

16 THE. BOMB. DE VRINA. IVD.

In caput primum annotationes.

VRina non sani hominis duplex est, Tartari, & Rubini, id est nutrimēti, quod ab ijs separatur quæ egerimus utpote à stercore & vrina.

Tartarus dicitur, quidquid generatur ex eo quod nō rubinisch est. Vrina tartari indicat omnes suas ægritudines, aut ex eo promanantes, utpote lapidē, calculum, gressi.

In summa omnes congelationes in tribus membris principalioribus. Et est triplex: quædam dicitur quæ excrementis, nec quidquā aliud est quam excrementum, cuius signum est alcohol, id est tartarus resolutus in minutas partes, id est sal resolutum, & fit multipliciter.

Aliquando enim exeunt cum vrina granula alba, aliquando in vrina videtur visnea, aliquando pruina, ut in matulis est videre, cum arena in fundo iacet.

Verum si occultatur hæc alcola, videtur in vrina ne weisse festerle als zerschnitten baumwoll nonnunquam exit in liquorem, & dat in fundo spissitudinem quandam, quæ omniū pessima, ut mucilago quædam, leirich schlum/, estq; certum signum lapidis in vesica aut calculi. Item cum permittis vrinam ad sextas vel septimas horas stare in matula donec infrigidetur, vides quo pacto se appēdet in matula, & est

LIBER SECVNDVS. 17

& est alcohol pruinosa seu vsnea, quæ in vrinali poterit videri.

Scatea dicitur secunda tartareæ vrinæ species, à foetore nomine sumpto, estq; indicatiua omnium quæ ex tartaro putrefactionum, eiusque signum Scatea, id est foetor vrinæ. Inde iudicatur trium principalium membrorum putrefactiones, quique ex ea putrefactione generantur morbi. Sapor quoque pertinet ad signum scateæ, vt si talsa, acuta, sua habet quoque signa.

Tremulam tertiam appellant, & est cùm vrina ponitur ad mensam, aut alium locum non mobilem, & tamen vrina per se ipsam semper mouetur, & adscendens descendensq; quasi bullire videtur, signum opilationum & ægritudinum ex ijs proueniunt indicijs. Rubini species ex textu claresunt. Item notandum, si vrina admodum lactea existit, nec partes conuenientes habet, signum tartari resoluti, & exit maximo cum dolore.

*De acolitarum, & signis, cuius sequens
tabula partes declarabit.*

CAPVT II.

C Alco-

Alcolita aut designat tar- tarum	Stomachi	Hypostasi	- Orexim - Compressuram - Arsuram	} significat.
	Hepatis	Diuulsione	- Compunctionem - Sitim uehementem - Compressuram	
	Renum	Sedimine	- Grandinem - Visneam - Fruinam - Calculum	

Annotationes in hunc typum.

IN primis notandum, quod omnes ægritudines quas alcolita indicat, opus esse aut stomahi, aut hepatis, aut renum. Hypostasis semper indicat tartarum in stomacho. Diuulsio, in hepate. Sedimen, in renibus.

Diuulsio est, cum hypostasis vrinæ hinc inde est diuulsa, & quasi *gewylckt hin vnd her*.

Sedimen est fundi, & est quasi nebula, aut vt spissa nubes in fundo residet.

Hypostasis si alcolitæ est, est porosa, iacetque in vno loco, & in alio non, & in poris seu foraminibus istis iacet alcola, id est *die fesserte*. Signum tartari in stomacho, & poterit iudicium esse arsuræ stomachi, orexis, aut compressionis in furecula pectorali, quæ debent prædici ægrotantibus.

Quod

LIBER PRIMVS.

19

Quòd si hypostasis fuerit rubea, **roth farb-**
 signum vehementis morbi, ac doloris in stoma-
 cho. Quòd si ea cadit frustulatim ac diuulsa quæ
 foraminosa, signum tartari in hepate, inde com-
 punctiones, id est dolores in latere dextro. Quòd si
 ea diuulsio fuerit rubea, signū vehementis morbi,
 fitis semper adest, frigidiq̃ue sunt in manibus.
 Quòd si diuulsio fundum versus residet, significat
 tartarum in inferioribus regionibus hepatis, in-
 fra costas **hin ab.**

Sedimen cum fundo residet, tunc tartarum in
 renibus prædicit. Quòd si istud quoq; rubeū, mor-
 bus est vehementior. Item si vrina cum sedimine
 rubea, est pruinae in renibus seu vsineæ signum, ha-
 bent dolorem in spissitudine pedis superius, **oder**
in schlößen.

Si autem arena cum sedimine exit, compressio-
 nem in furcula pectoris iudicato. Dic enim non
 esse stomachi. Sed si grandines aut pruina refert,
 omne est in renibus, & est generatio marmoris ru-
 bei secundum spagyros.

Sed vt hæc clarius innotescant, complicabimus
 horum aliqua. Vt, cum vrina alba, cum arena la-
 pidem vesicæ indicat.

Hypostasis vero perforata, in qua & alcola, id est
 flegma continentur, **drucken beinen** significat.

20 THE. BOMB. DE VRIN, IVD.

Diuulsio hypostasis in qua & foramina & alcola
dolorem dextri lateris. Quæ si rubea vehementiam
morbi, quem vel sitis, vel manuum frigiditas comi-
tantur.

Hypostasis quæ fundum petit, inditium doloris
qui inter Hepar & Renes.

Si densum quid fundo latet, renum morbum.
Quod si rubet vehemētiorem significat. Imgrubla
druckten bößlich/hat bösen magen.

De forma alcolæ in speciali, accidentia ab eadem & signa

Caput III. Typus.

ALCOLÆ	Forma	Resoluta	Alba, lactea, ut serum lactis, aquea, & significat calculus ex lapillis, sit generatio ad lapidem.
			Rubea, subrubea, citrina, crocea, tincta, signifi- cat arenam & marmor den rothe stein / i. graiß.
		Arenosa	Alba, ut farina, sursurea, significat calculum ex lapillis cum bolo.
			Rubea, citrina, significat formam & materiam sicut apparet.
	Accidē- tia	Mucilaginosa, bituminosa, uiseosa, tartari non bene coacti significatiua, & plura alia (al. significat tartarum nondum factum).	
		Sanguis significat lesionem ex tartaro in alteram partem.	
		Pus ex ulcerationem secundum locum. (alij, pus externum.	
		Sanies putrefactionem secundum locum. Pus crassum sanies humida.	
	Signa	Restrictio opilationem cruoris.	
		Externa	Emissio inuoluntaria, & significat ingressione
			pægros tartari.
		nata.	Ardor guttatus, & significat tartari acuitatem.
		Ab expe- rientia.	Spiritus } Vrine, & significat curam imposita lem, cum priora coeurrunt ut mucila- sal } ginis.

In typum hunc annotationes.

Resoluta forma alcolæ cum prorsus occultatur, nec vllum priorum partium aut signorum emittit, & tunc resoluitur tartarus & separatur ab vrina *sein hinweg*/ & discretus super alium significat.

Accipito vrinam ex vrinali, pone eam ad horas quattuor vel sex, tum videbis quòd inspissatur, fitque deinde tenax. Si vrina arenosa habet sedimen, si quid est futurarum grandinũ, *wil sich ansetzen*: si cum alba vrina albæ arenulæ, signum lapidis in vesica.

Mucilaginosi *schleimreich*/ cum mucilago reperitur in vrina, venit aliquando ex spermate, quòd si ea fuerit alba, signum vehementis lapidis: verum si aurea fuerit, potest esse ex spermate. Itẽ si arena cum mucilagine, plurimum lapidum, quamuis mucus ille non sit lapis, tamen lapidis indicium.

Sanguis si cum vrina, id est si tingit vt vrina cum funditur in aquam, signum quòd tartarus venam aliquam aperuit in renibus, & tunc exit sine dolore, aliquando iterum consolidatur per se ipsam, aliquando iterum aperitur. Quòd si frustulatim exit, signum sanguinis coagulati, quod nonnumquam hominem interficit.

THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

Notandum hic extra ordinem, cum sanguis funditur in aquam bene aduertendum, quo modo & quàm diu stet, & quando mucus colligatur, & quando non, nam aliquando mucus exit, aut fit vt frustra.

Pus est *exter* / quod habet foetorem spissius, viscosius, tenacius, quàm sanies.

Sanies est, quod quotidie ex sanie vel vlcere exit. Si pus est rubeum, scito morbos adhuc esse in renibus: si vero est album, tunc est in vesica. Sanies fit, cum vrina in se ipsa putrescit, iacet in vrina vt pus densum & clarum.

Restrictio est, cum vrina restringitur & opilatur, tunc est desudandum.

Emissio inuoluntaria, cum quis aliquando emittit vrinã, nec sentit, signum tartari penetrantis per poros, nec recta ac cõuenienti via intrat vesicã (ali. emis. fit, quãdo tartarus resoluitur & poros transit.) Ardor guttatus, cum quis guttatim mingit, signum tartari. Quod si alba, tendit ad calculum; si rubea, ad grandines.

Spiritus vrinæ aliquando pulcher est, nec in ea quidquam possunt reperire, attamen patiens laborare videtur calculo, hac experientia est vtendum. Vrina est distillanda, quod venit ex distillatione ponito in aquam frigidam, quod si ad fundũ proponit atomos, vt salis petri, & iterum adscendunt velociter

lociter in vitrum, signum certum, (al. Spiritus vrinæ per distillationē, extrahitur in super in frigidū pone, & stiriam salis petri similem efficit.

Sal vrinæ, cum vrina stat per duos aut tres dies, ponit tartarum (vt nitrum facit) in matulam circum circa, aliquando album, aliquando **leibfarb**/ aliquando rubeum vbiq; in matula. Hęc duo signa sunt incurabilis casus, nisi arena, aut mucilago, aut alia prædicta signa accesserint.

De vrina Scatea, & putrefactionibus eius

Caput IIII.

Typus.

Fætor urine in tribus con- sistit, in	Sulphure, & tres fætores habet	Picis	Harum triū ma- teria peccans est	sulphur
		Olei		
	Mercurio, & tres sapores ha- bet	Sulphuris		Mercurius
		Ireos		
		Carnis		Sal
		Herbarum		
		Crudi salis		
	Sale, & tres odo- res habet	Arsenici		
		Spirituum		

Loca vrinæ Scatea.

Vrina fœdita	Pallida	est	Stomachi
	Rubea		Hepatis
	Crocea		Renum
	Turbida		Omnium trium.

Annota.

Annotationes in eisdem typis.

Otandum quod in vrina duplex foetor est, ita quoque duplex putrefactio est vrinae, corporis, & nutrimenti.

Si nutrimenti putrefactio est, tunc vrina putrefit sola, exit alba & foetet. Sed si colores alios habet, tunc corpus putrefit & foetet vrina.

Si pallida, non tamen lactea, tunc stomachi est putrefactio, *stinct im der athem*. Si rubea & foetet, est putrefactio hepatis.

Si crocea, renum,

Si turbida, id est nullum iustum colorem habes, tunc est putrefactio in omnibus tribus membris.

Quod verò ad odores attinet, obseruanda est experientia Medico.

Si venit ex Sulphure, tunc medicetur ex thure, mastice, mirrha, vt in Iliado.

Si ex Mercurio, per therebinthinam distillatam medicetur, aut per oleum philosophorū, aut per centaureum. Si ex salibus foetet, fiat cura ex vitriolis. Vrina quæ olet vt stercurus, sulphuream putrefactionem indicat.

Vt autem foetores rectius intelligas notandum.

Picis est, cum pix sutorum comburitur super carbonem. Olei, cum proieceris ad ignem, habebis foetorem. Mercurij odores omnes tendunt ad lepram,

pram, significant putrefactionem mercurialem
fortem. Ir eos violwurhen.

Carnis, sicut ius carniū. Herbarum, vt cum in
troducitur fœnum, aut cum prata accedis &.

Quod si colorum quoque superiorum vnus
acceserit, malum signum putrefactionis. Salis cru
dicum proieceris super recentem prunam, nota
bis odorem fumi. Arsenici, facito quoque vt in sa
le, est enim fermè sapor cæparum. Spirituum, vt
vitriolum projice in ignem, fumi fœtorem ani
maduertito, & habebis spirituum fœtorem. Hæc
de vrina scatæa.

De vrina tremula, & opilationibus,

Caput V.

Typus.

Loca	{	Stomachus	{	habent urinam bellucidam, dia phanam absque contentis.
		Hepar		
		Renes		
Accidentia	{	Spissa	{	
		Lucida		
		Mediocris		

Urina tremula

Annotationes in præcedentem Typum.

Pilatio stomachi fit, cum via interiecur & stomachum opilatur. & opilatum fit quoq; in meseraicis absq; contentis, id est stat vt pura aqua distillata. Nam omnis vrina debet aliquid egregij continere, vt hypostasim, liquorem, sedimen.

Vrina translucida, si fuerit pallida, significat stomachi opilationem.

Quod si rubea, hepatis: crocea, renum. Sed dato in fundo coloris indicium est.

Vrina pallida cum spuma, signum paroxismi febrilis.

Rubea quoque, cum spuma significat febrem. Quod si circulus clarus est, & caret spuma vt plurimum, signat pestem. Si turbida fuerit cum spuma, caretque contento, pleurisi significat.

Cum igitur nutrimenti vrina in vniuersum omnes indicare morbos non possit, visum est secundum hic Cruoris vrinam describere.

Vrina rubea carens contento, spissa, signum ad mortem. Nam cum natura mori vult, desinit digerere.

Cum

Cum vrina corrumpitur, Medicus iam habet
duo indicia. Vnum, cum esset integra: Alterū, cum
iam corrumpitur.

Nec quando vrina in quinq; aut sex horis cor-
rumpitur, iam non est sanitas, sequiturq; vt pluri-
mum his phthisis, Ethica.

Loca iudicari in ea non possunt nisi arena con-
curreret.

Formuleam vrinam esse opus simile carni non
pulmento, habetq; colorem carnis. His vt pluri-
mum sequitur dysenteria, aut dianhæa.

Hæc de vrina exteriori dicta sint.

Alib, vrina sine spuma febrim,

Turbida cum spuma pleurisin,

Sine spuma & circulo pestem significat.

Fecula brochæ hæm phthisin & hecticam.

Corporis
Nutrimenti
Vrinæ
alba fœditas.

Finis Tractatus Secundi.

THE. BOMB. DE VRINARVM IVDI-

CIIS LIBER SECVNDVS.

De vrina cruoris mineralium, & coloribus suis.

Caput I. seu Typus.

D 2

Vrina

Vrina cruoris tribus cognoscitur

Coloribus, & hoc per membrum & locum
Substantia, per mineralium naturam
Contentis per accidens & morbi qualitatem.

Particularis
membri, &
sunt sex colo-
res:

Cerebri

Pulmonis

Fellis

Hepatis

Splenis

Renum

Albus, nec tamen laevis, & habet spumam ut
neam, & inde indicantur morbi & capitis, &
cerebri.

Ringel farb/oder leberfarb cum spuma,
inde ea quae sunt pulmonis.

Flauus, oppositus albori cum spuma eiusdem co-
loris, inde ea quae sunt fellis.

Eiusdem coloris sine spuma hepatis.

Im braun ut crocus Martis cum modica spu-
ma splenis

Plus diaphana quam pulmonis, Splenis, Hepa-
tis, & Renum, sed cum pinguedine.

Carnis, i. lacer Loturae carniū similis.
locus faucium

Pinguedinis Pallidus cum pinguedine in superficie

Ligamentorū Albus cum spuma perlucidior, spuma cerebri,
spuma cum circulo albo.

Vicini mem-
bri, & sunt se-
ptem colores

Intestinorum Pellucidz atq; distillate color, & plerumq; in
medio

Cartilaginis Plumbeus cum ingentibus avipillis, cutis.

Cutis Idem color sine spuma.

Sanguinis **Digel farb** in fundo spissa, in summo clara,
nec refert ullam urinam, interdum carulea, vi-
ridis, aliquando autem nigra.

Mucus Albus cum mucō in fundo.

Sudor Tenuis cum orbe lato & aqueo,

Fugilis **Gelbe dinglen** in urina.

Lachryma Cerebri color, & bullulas habet.

Stercus Rubra cum spuma modica alba.

Vrina **Weißbleich** quod fit, cum ad tempus sisti-
tur, corrumpitur, decoloraturq;

Cruoris color tres ordines habet, scilicet

Ab excremen-
tis

De substantia vrinae

CAPVT II.

Typus.

					Spissa	Lucida	Diaphana		
Substantia vrinae triplex	Spissa	Et hoc secundum membrorum diuisiones scilicet 7.	1	Pulmonis	Vrinae substantia	Sana	Mala	Mortis	
				Hepatis					
				Renum					
	Lucida		2	Cerebri		Media	Bona	Optima	
				Splenis		Mortis	Sanabilis	Electa	
			3	Fellis					
				Cartilaginis		Bona	Angustia	ad Cri-	
	Diaphana		4	Intestinorum		Vrinae substantia	sin		
				Ligamentorum					
				Cutis					
				Carnis			Chronica	Fallax	Incu-
5		Pinguedinis	rabilis.						
		Sanguinis							
		Phlegmatis							
			Lachrymae	Vrinae substantia	Mala	Bona	Salutis		
	6	Vrinae				(tatis.			
		Sudoris	Morbi		Interualli	Sani			
	7	Fugilis	Critici		Morbi				
			Stercoris						

28 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

In typum secundum Annot ationes.

Vbstantia vrinæ est triplex: Spissa, cum nō poterit per vrinam videri, sit cuiuscunq; coloris, (alij per quam visus nō transfunditur. Lucida & Diaphina quidem ad manum, verum non procul (alij per quam manus apparet.)

Diaphina quæ tota est perspicua (al. per quam & panis visitur. Substantia vrinæ dicitur *wie ein vrin an sich selbst ist*. Angustia, id est in periculo stat natura, secundum quod medicus ibi operatur, ita se infirmus habet.

Ad Crisin, id est moritur eodē die quo Critizat. Chronica, id est tendit ad morbum Chronicū.

3 Bona, Nam curatur sine omni medicina.

5 Fallax, mag wolt vbelgeraten

7 Interualli, id est non statim Critizat secundū regulam dictam.

LIBER SECVNDVS.

31

De contentis Caput III. Typus.

Ordo contentorum habetur in tribus	Salibus	- Aluminibus - Vitriolatis - Cōmunibus - Plumosīs	per bullam	contenta tria
	Mercurialibus	- Liquoribus - succis - Aquis	per pruinā	
	Sulphure	- Fixo - Albo - Rubeo - proprio	per circulū	

Contentum omne in vrina id dicitur, quod super vrinam iacet, vt Spuma, Bulla, Circulus. (al. Contēta sunt, quæ innatant vrinæ. Cætera omnia pertinent ad substantiam hypostasimq;.

In III typum annotationes.

BULLA in vrina est inditium, quod morbus est ex salibus, eum morbū ventositates, item principium in colica iudica. Quod si mulieris fuerit, suffocationem matricis portendit. (al. Bulla dicitur, cum vnica est, aut duæ, vel tres in medio innatantes. Bulla si aliter fuerit colorata, (al. si alterius rei quàm

32 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.
quàm aquæ colorē habent vt puta) si viridis, mor-
bum caducum. Si rubea rot sarb/ caufonæ aut Sy-
nacham febrim indicat.

Si geel/ Ictericam. Bulla blaw/ lepram significat.

Cum duæ aut tres bullæ adinuicem adscendunt
cum paruis bullis, vitiū capitis denotat, & est mor-
bus fixus, nec descendit ad alia membra. Hæc est
differentia Bullæ & Spumæ.

Quòd si bullæ duæ aut tres, id est blatern/ sunt su-
per vrinam, nec attingunt vitrum, tunc vera est
bulla. Spuma autem hengt sich, altemhalben an bulla au-
tem manet supra vrinam.

In spuma granulæ si fuerint admodum parvæ
(al. minutissimæ ampullæ in spuma alba) paralyfis
signum (al. paralyfin significat futuram) & quantò
fuerint minores, tantò citius indicium est.

Quòd si hæ granulæ bene descendunt sub vri-
næ circulum in vrinam, paralyfis resoluta ad ca-
sum signum, aut casus iam facti, vt tamē ea spuma
sit alba.

Si spuma non abit, sed diu remanet super vrinā,
vitiū pulmonis ex phlegmate in carnis eiusdem si-
ti (al. spuma quæ quattuor aut quinque horis non
evanescit, pulmonis est.

Si spuma fuerit supra circulum, & dat ea spuma
adhuc vnum circulum interius album, est spuma
signum Apoplexiæ. (al. spuma quæ ex se circulum
super

LIBER SECVNDVS.

33

supra alium reddit, apoplexiam significat.

Quòd si spuma grosse blateren hat/ est signum plethoricum, id est *mussigen vollen leibs*/ quamuis nulla adsit infirmitas

Quòd si bulla simul cum spuma fuerit, phtisis signum.

Quo si colorata flauo colore, principium est icteritiae. (al. spuma colore tincta principium icteritię.

Si spuma caua iacet & vitro adiacet, nec tamen tangit circulum, circulusq; sub ea niger est, & spuma alba, signum mortis est. (al. Spuma alba, quę circulo innatat, & cum nigrum facit, mortis signum.

Si spuma ob grauitatem fundum petit, & ibi residet, tremorem cordis aut incubum denotat.

Circulus venit ex sulphure.

Si alcola in circulo videtur, morbum Chronicum denotat.

Quòd si hoc contigerit in mulieribus, signum impręgnationis aut molę matricis.

Quòd si circulus est coloratus varijs coloribus ut Iris, signum morbi caduci pessimi.

Si circulus ceciderit sub vrina, & fit proprius circulus lepre leonine precipuè signum (al. circulum nō quidē plumbeū ostendēs vrina &c. fit circulus tantus & coadunatus alio, iacentq; paruę granulę in medio circuli, signum Apoplexię. (al. Circulus

E latus

34 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.
latus, & in eo decem ad summum spumulæ granulæ, indicant apoplexiam.

Si circulus exterior viridis fuerit, signum lèteritiæ mortalis. Hæc de accidente circulo dicuntur. Itidem in suffocatione matricis, etiam est mortalis.

Si cælestini coloris, blaßfarb/vt fit sæpissimè, solum est mulierum, tunc signum putrefactionis in matrice, quæ putrefactio tendit ad lepram.

Circulus dimidiatus paralyfim in vno latere significat.

Si circulus ac spuma, vel bulla eiusdem coloris fuerint, morbum incurabilè demonstrat & Chronicum die fur vnd fur geht. Item in vrina sana ac bona vtrumque, si eadem tria ad inuicem coherent, & si mul appendent, quod patiens in præcordijs & circa pectus nullius caloris est, vrina etiam vtrumque exeunte colorata.

Circulus spissus maximè, & etiã ipsa vrina spissior, & rubeus, aut laterini coloris, id est rotfarb/braunfarbe/ziegelfarbe/morbum lethargicum denotat iam præsentem, aut mox futurum.

Sed si clarus & vrina spissior fuerit circulo, hydropisim significat.

Si omnia cõtenta iacuerint supra vrinam, & statim abeunt & resoluuntur in aqueum circulum & maioratur, signum hypofarchæ veræ, (al. Circulus

LIBER SECVNDVS. HT 35

lus cum spuma & bulla maior factus & spissior, hyposaricham significat.

Cum tribus digitis & vitro huiusmodi spumeus circulus fuerit, in mulieribus impregnationem significat.

Quòd si is circulus fuerit impregnatus, non boni partus, & defectus in matrice signum. (al. Circulus in naso semotus, impregnationis signum. Et si genuinū colorem non habet, imbecillum fœtum significat.) In medio urinae bulla caelestini coloris facta, leprae praesentis signum est, & aliquando quoque alopeciae.

Quicumque laborant morbo S. Viti, habent urinam pulchram subrubeam, & superius habent duplicem circulum, cinbraunem & flauum: superius & inferius alium, & hoc quàm diu paroxysmus durat. (al. Circulus duplicatus, oben geelb/vnden braun/signum morbi S. Viti.)

In summa quidquid grauissimorum est morborum, ex contentis urinae eruitur.

Hec de urina cruoris, & in ea accidentibus contentis dicta sint.

Tractatus I. libri secundi finis.

Tractatus secundus, de urina permista, eiusque conditionibus, pulsu & Physionomia.

De permistae conditionibus proprijs, & extraneis Typus I.

36 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

Urina permixta quatuor conditiones habet.

A sua conditione duas	In colori- bus sex	- Rubea - Alba - Viridis - Citrina - Nigra - Violacea	quorum queli- bet tres species habet	- Diaphanam - Lucidam - Spissam
	In substan- tijs tenen- tur	- Lucide, al. tenebricose - Spisse - Diaphane		
	In pulsu quo fiunt quatuor pro- prietates			- Membrorum exteriorum - Laterum - Colli - Temporum
	In acciden- tib. ea quae dicta sunt de tartaro cū tribus signis ex- terioribus	- Physionomia, à qua quinque pro- prietates: ab - Ore, & haec quoque à tribus	- Oculis - Naribus - Externis - Ore - Coloribus	- cum suis signis - sua signa habent
Ab extra- nea condi- tione duas	In propor- tionibus, quarum quatuor sunt species	- Spuma iudicium superio- ris partis pletoricæ. - Bulla superioris partis exinanitione. - Circulus iudicium cen- tri, id est umbilici & cir- ca die huffe. - Urina matricis et Sciae.		Et haec indicant, quidquid supra dia- phragma est.

In

IN substantijs indicant hæc quiddam, an ægrotus in ictero sit necne, vt de tartaro, vt ex alcolita, scatea aut tremula, id est sedimẽ, cum à se ipso fundum facit.

Rubea vrina diaphana, id est roth durchsichtig.

Lucida halb roth tamen potest esse diaphana. Spissausse aller rotheß. Et sic de alijs quoque coloribus iudicandũ. Viridis vrina diaphana, id est so sie gut grün ist. signum doloris splenis.

Quòd si tenebræ sunt aut nebule, superat mortẽ. Itidem vrina viridis, signum febris quartanæ.

Sed ad rubeam iterum. Rubæ vrinæ species indicat magnam caliditatem, ex in quoque morbum calidum. Postea notandum substantia qualis sit, & portiones. Si tenebrosa sit vrina, signum salutis est. Si habet spumam, signum est quod morbus cum maxima repletione das solle da ist.

Alba contraria, & signat morbum frigidum, si est diaphana, id est lauter weiß / signum vrinæ bonæ salutisq; Si lucida, sanior. Omnium verò saluberima spissa. Notandum hoc quoque, certum esse signum mortis, cum vrina neque ad albedinem, neque ad rubedinem gang declinauerit.

Quòd si spumam aut nebulam supra vrinam

38 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.
dat, idem signum. Iudicantur autem potissimum
ex hac vrina hydrops, & hypofarcha.

Citrina si habet nebulam spissam, mortis signū.
Si spumam bullamue, iterum ad mortem venit
ex superioribus partibus. Si sedimen habet, mori-
tur ex renibus. Schia autem his scilicet. Nigra sine
bulam habet, est ad mortem, si non habet, signum
apostematis, quod expellit & abit.

Viola, id est blawfarb & diaphana, est ad mortē, si
hominis infirmi fuerit: verū si sani, tendit ad leprā.

Lucida, id est braunsechter si in acutis, mors, si in
Chronicis, signum salutis.

Si spissa, cuiuscunq; coloris signum salutis, nisi
tendat ad lepram. Quod si nebulam habet supra
spissam, id est trübe, signum salutis.

Item de lucidis tenebris diaphanę &c. portendūt.
Sedimen si est album, tunc fluxus ex mens-
truis superfluus adest.

Si rubeum, restrictio eiusdem aut constrictio
adest. Quod si sedimen ad fundum profustendit,
nec rubeum est, nec album quod discerni possit,
schia signum. Item cum à se ipso vrina fundum, id
est sedimen facit.

Hæc de vrinis dicta sufficiant: nunc de Pulsibus &
Physionomia medica quædam annotationes se-
quuntur.

DE

DE PVL SIBVS.

Ontingit sepe numero, vt vrina sit sanita-
tis, tamen interim ægrotus malè habet:
sunt igitur cætera signa salutis atq; mor-
tis attendenda, vt Pulsus, & Physionomia. primum
igitur de Pulsibus. Cum igitur vrina ita fallit, opus
est vt infirmũ quoq; videas, ac pulsus in quattuor
locis teneas vt rum concordat.

Nam non sufficit pulsus brachiorum, aut ex-
teriorum membrorum tangere.

Tangatur igitur primo membrorum exteriorum
pulsus, vt manuum & pedum: secundo, colli:
tertio, laterum: demum sub axillis, postea tempo-
rum.

Quod si pulsus simul concordauerint in se, res
benè habet: si verò non, animaduertenda sicut se-
quentia inditia primæ figuræ seu typi declarant.

De Pulsibus, id est animæ motu.

Caput II.

Pulsus

40 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

Pulsus quattuor uirtutes habet	Tartari	{ Globosus Grossus	{ Durus
	Mineræ	{ Constrictus Obscurus	{ Subtilis
	Sanitatis	Aequalis	Medius
	Morbi, & habet des monstratio nes	{ Tartaream & Mineralem	{ est signum { Tartari Mineræ
	Extraneū est duplex	{ Caliditatis Frigiditatis	{ secundum elementum

Annotationes in eundem Typum.

Artari in hoc pulsu non est desperandum in isto morbo. Nam ex tartaro mineræ pulsus est subtilis, ita ut vix tangi possit, habet mollē percussionem.

Signum pulsus mineralis est, cum superfunditur aqua frigida, & pulsus aliquantulum defluit.

Estq; is pulsus optimus morbi, cum pulsus calidior est cute, verum ac certum signum morbi presentis, etiam si secus medicus tangat. Aut cum pulsus caliditatem quandam dat, ad digitos tangentis sub tactu. Proba acutissima. utrum morbus in sanguine quoque ita sit calidus: Madesiat petia sericea, in aqua præcipuè rosata. Ponatur super pulsum, Quod

LIBER SECVNDVS. 41

Quod si morbus ita est calidus, vides petiam multò citius siccatur sub pulsu quàm alijs in locis, quamvis olim & primum petia bene exprimatur, tunc dabit ein trucken strimen sub pulsu factum & siccatur.

Item cum duorum digitorum substantiam post iuncturam pulsum suppressis, deinde etiam sic inferius in brachio, & pulsus cedit, signum morbi.

Sanitas, quæ non secundum tactum solum, verum secundum colorem quoque iudicanda.

Sivenæ pulsatiles sint bene coloratæ, id est guttatum signum boni & sani pulsus.

Quamprimum autem discolorantur, malum signum.

Item cum digitos omnes quattuor superposueris & suppressis eum fortiter, & tamen tangit, sanus est, nec calidior sit quàm cutis est.

Iterum ad pulsum tartari.

Globulosus, id est *knorſechtig*. Cum in morbo acuto sit mollis, signum resolutionis, tunc facienda est minutio. Cùmque iterum sit grossus, tunc tendit rursus ad sanitatem.

Durus cum tangitur secundum longitudinem, & sit omnino durus in vno loco, in altero mollis, signum morbi Chronici.

Item cum arteriæ *grob gehen* in pulsu, datque durum tactum vt globosus *knorſechtige greiff* signum tartari pulsus saniq; hominis, tamē sanguis tartari

42 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.
qui minuitur fit sanguis griselich post minutionē.

Grossus, id est so er grob tölpisch schlecht.

Mineræ constrictus, cum cubitus ponitur in a-
quam frigidam, & postea tamen nihilo minus tan-
git, signum sanitatis. Item si desinit, manente tamē
colore. Verum si vtrumque perdiderit, id est & pul-
sum, & colorem, signum mortis.

Item cum ligatur post cubitum fortiter, & tan-
gitur in duobus locis, & eundem pulsum dat, sani-
tatis. Notandum quod omnes pulsus opus habēt
concordia ad inuicem, id est vt simul tangāt, aut est
ad mortem. Item cum tremulus aut saltans, item
cum vides pulsum tangere & arteriæ saltant, in sa-
no, bonum signum, in ægroto fallax.

Notandum hoc quoque, cum pulsus ad mortē
tendit, fortis est in temporibus, in collo debilior,
laterum debilior plus, in manibus quoque magis
debilis: in pedibus deinde lassior, & tunc præsto est
mors.

„ Nam ex inferioribus homo moritur.

Ordo debilitationis pulsus cum tendit ad mortem.

Temporum fortissimus.

Colli fortior.

Laterum fortis, tamen debilis.

Manuum debilior.

Pedum debilissimus, & mors.

In omnibus quæ ex gutta generatur apoplexijs,
quanto

quanto fortior fuerit pulsus & tetigerit, tanto de-
terior. Et in his colli notandus pulsus, qui si globu-
losus sit, & tanguntur globuli, moriuntur. Quam-
diu autem glat hingeret, bonum signum.

Item cum in collo tangit, est in manibus mors.

In Phrenesi, Epilepsia, Mania, id est pulsus, qui si
in summo paroxismo finito nihilominus tangit,
bonum signum, & salutis: si verò separatur, malū.

Item cum tangitur in phrenesi in collo, & ob-
dormiunt ægroti, morbus est curabilis.

In morbis dissolutis, id est in Dysenteria, Diar-
rhæa, fluxu ventris &c. quod si pulsus manet in eo-
dē tactu, nec mutatur, & vnicum signū mortis ac-
cesserit, iam actum est. Nam pulsus manet vsq; ad
mortem, & aliquando per vnam quartam horæ
partem post mortem. Nam mortē nondum esse,
sanguinis pulsus indicat.

Itidem in peste. Laterum pulsus est mulierum,
qui si elementatus fuerit, id est calidus, aut frigidus,
signum gravidæ. In doloribus matricis itidem in
lateribus tangitur, nullibialiter.

Pulsus elementatus caliditatis dat fortem per-
cussionem, & velocem.

Et pulsus elementatus caliditatis, ignis abun-
dantiam. Frigiditatis est tardus, sine caloris sensu.

Notandum hoc quoque, in caduco morbo ve-
hementissimum esse & fortissimum pulsum.

44 THE. BOMB. DE VRINA. IVD.

Et ita hæc de pulsibus dicta sufficiant.

DE PHYSIONOMIA MEDICA.

Caput, seu typus vltimus.

Physionomia Medica ex sex membris con- sistit.	Oculis cum	Præputio	In profunditatē descen- dit cū coloribus præci- pue orizæ & lazureo.
		Vmbilico	
		Poris	
	Naribus cū	Tenasmone	In Cerysinum colorem abit & asperitatem.
		Auribus	
		Vultu	
		Ore	
	Dentibus cū	Labijs	In reuerberationem abit cum procoloratis radicibus.
		Vnguibus	
		Capillis	
		Plantis pedū	
	Frōte cum	Cute	In pallidum & ogram media cum debilitatione membrorum.
		Pectore	
		Thorace	
	Buccellis	Ventre	In acatias descendit cum coloribus coniunctis, si- ue commissis.
		Musculis	
		Lacertis	
		Monis	
		Mamillis	
		Genibus	
		Rasteta	
		Iuncturis	

In

In ultimum typum annotationes.

Culorum, cum cadunt in profunditatem, id est einfallen signum mortis.

Nam morte veniente ex cerebro resoluitur in crySTALLINUM liquorē, & est mors.

Lazurio. Notandum quod hi colores citius veniunt, quàm casus in profundo. Est autem Lazurius coloris, quē argentum dat cum resoluitur in primum & proprium colorem, id est blau farb/ id est lazur, vt orizeus color, id est goltbraun.

Pori, cum cutis exasperatur, & cadit in profundum, id est saltum, signum mortis.

Tenasmone, cum anus cum vi exire vult, asperitate fit aspera & acuta.

Cerulinus color albus vt cerusa, signum mortis.

In reuerberationem so sie rauch werden/ vt si essent rasa, aut cum lima limata, quod sepius contingit.

Si autem tribus hebdomadibus ante mortem, signum mortis.

Cum decoloratis radicibus, vt vnguium, capillorum, plantarum, dentium, quæ si decoloratur, quocunque sunt colore, signum mortis.

Item si frons colorem alium recipit.

46 THE. BOMB. DE VRIN. IVD.

Capilli cum reuoluuntur, id est sträubelt/ signum mortis.

Ogrum, color corporis, id est leibfarb.

In acatia, id est rumpfing. Cōtractio, id est spannung.

Coloribus quo cum hæc membra sola sunt colorata, alia vicina, non descendunt vt plurimum in bleichrötte/ als braunrot oder rotfarb.

Monis arsbact.

Summa omnium. In oculis attendendum, an cadant in profunditatem necne, quod si fit, iam desperata est, præcipuè si pulsus quoque sit aduersus.

Deinde cum nasus acuitur, & in acie fit albus, signum mortis.

Osi aperitur, id est greint voneinander.

Dentes rarefcunt, & longi fiunt.

Caro gingiuarum nigrefcit.

Cutis fit cinericei coloris, aut aschengelb.

Præcipua desperatio, aut cum tendit ad rubedinem, præcipuè in facie & maxillis.

Aër, id est anhelitus, si fœeret, aut omnia cum colore, signum mortis.

Loquela cum balbutire incipit, id est stammelt/ periculosum est, aut cum non potest integra verba effari, vberwürfft. Fumus anhelitus cum spiritû ex profundo trahunt, so sie den athen tief herauf ziehen.

Libelli de Vrinarum iudicijs, & Pulsuum, &

Physonomie Medice Th.

FINIS.

ERRATA, QVAE IRREPSERVNT,
sic corrigantur.

Pagina 3. lin. 7. lege, contendant. 4. 3. deliniare. 5. 22. colore. 6. 22.
pro, quidam, quemadmodum. 25. præbet, ita. 17. 20. acolitarum iudicijs.
20. 2. f. ölslich. 41. 25. danqz.

COLONIAE,
Typis Gerardi Virendunck.

the country.